

Του Τάσου Παππά

«Ο εκτροχιασμός» είναι ο τίτλος του νέου βιβλίου του πρώην πρωθυπουργού Κώστα Σημίτη που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Πόλις». Με τη λέξη αυτή ο κ. Σημίτης περιγράφει τα πάντα: τον εκτροχιασμό των ελλειμμάτων, της δημόσιας διοίκησης, του πολιτικού συστήματος, αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο πρώην πρωθυπουργός στις 590 σελίδες του πονήματός του ασκεί κριτική στις κυβερνήσεις της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ, αλλά και στην ηγεσία της ευρωζώνης, επισημαίνει τις μεγάλες αδυναμίες των Μνημονίων, τις αστοχίες των εταίρων μας και επιχειρεί επίσης να δώσει απαντήσεις σε όσα του καταμαρτυρούν οι αντίπαλοί του σχετικά με την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ και την παραποίηση των στατιστικών στοιχείων.

Είναι μια λεπτομερής καταγραφή των γεγονότων από το 2009 μέχρι σήμερα, η οποία πλαισιώνεται από τις ενστάσεις του για τις επιλογές της κυβέρνησης του Γ. Παπανδρέου, την τακτική της τρόικας και τη συμπεριφορά των δανειστών. Ο Κ. Σημίτης δεν είναι αισιόδοξος: «Μια “ολική λύση” του ελληνικού προβλήματος δεν ήταν και δεν θα είναι, μάλλον, για αρκετό διάστημα δυνατή. Προϋποθέτει την ύπαρξη μιας κατασταλαγμένης συνολικής αντίληψης για την αντιμετώπιση της κρίσης από μέρους της Ευρωζώνης. Οι απόψεις των κρατών-μελών, όμως, διαφέρουν ακόμη σε μεγάλο βαθμό». Ειδικότερα ο κ. Σημίτης αναφέρει:

• Για την κύρια αιτία της κρίσης: «Η διαφορά επιπέδων ανάπτυξης μεταξύ Βορρά και Νότου, η μειωμένη ανταγωνιστικότητα των περιφερειακών χωρών και τα μεγάλα ελλείμματα στο ισοζύγιο πληρωμών τους».

• Για την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ: «Συνολικό σχέδιο για την αντιμετώπιση της κρίσης δεν υπήρχε. [...] Η πεποίθηση ότι “υπάρχουν λεφτά” είχε ως αποτέλεσμα την έλλειψη οποιασδήποτε προετοιμασίας σχετικά με το κύριο πρόβλημα της χώρας. [...] Για μία ακόμη φορά, στην έναρξη μιας κρίσιμης περιόδου για τη χώρα, η ηγεσία της εκδήλωσε το σύνδρομο της στρουθοκαμήλου».

• Για τη φιλοσοφία του Μνημονίου: «Οι προβλέψεις του Μνημονίου δεν ήταν ρεαλιστικές. Τέτοιου μεγέθους μειώσεις ελλειμμάτων δεν είναι δυνατές σε ένα κράτος ενταγμένο στον κύκλο των ανεπτυγμένων χωρών. [...] Το Μνημόνιο δεν αναφέρεται στις πιθανές κοινωνικές αντιδράσεις και δεν εισηγείται εναλλακτικές λύσεις. [...] Ένα τέτοιο κείμενο, όμως, ούτε συγκινεί ούτε πείθει τους πολίτες».

• Για το χρέος: «Μια νέα αναδιάρθρωση με περικοπή των αιτιήσεων των κρατών-μελών της ευρωζώνης, από τα δάνεια που χορήγησαν στην Ελλάδα ή τα ομόλογα που κατέχουν, είναι πιθανότατα αναγκαία. Δεν θα γίνει εύκολα αποδεκτή».

• Για τη διαμάχη «ναι ή όχι στο Μνημόνιο»: «Στην περίπτωση του δανείου από την ευρωζώνη και το ΔΝΤ υπό αμφισβήτηση μπορούν να τεθούν οι όροι, το σχέδιο που είχε η χώρα, οι προθέσεις των δανειστών, όχι όμως και η αναγκαιότητα του δανείου ή η ύπαρξη όρων. [...] Η διαμάχη λοιπόν, δεν αφορά το “ναι” ή το “όχι” στο Μνημόνιο, αλλά το περιεχόμενο του Μνημονίου».

• Για τα κινήματα ανυπακοής: «Η ρητορική της ανυπακοής και της “αντίστασης” συμβάλλει στην προώθηση ολοκληρωτικών λύσεων. Διαδίδοντας την αυθαιρεσία και την ανομία, δημιουργεί τις συνθήκες για να εμφανιστούν “σωτήρες” πρόθυμοι να εγκαθιδρύσουν το δικό τους καταπιεστικό σύστημα -και να το βαφτίσουν νόμο. [...] Κοινός στόχος των εξτρεμιστών είναι η ανατροπή του “σήμερα”, που θα τους επιτρέψει να καθορίσουν το αύριο αγνοώντας τις δημοκρατικές διαδικασίες».

«Οι προβλέψεις του Μνημονίου δεν ήταν ρεαλιστικές»

«**Πρώτη** θεμελιώδης αρχή για τη λύση είναι ότι το πλαίσιο της προσπάθειάς μας είναι “η ευρωπαϊκή προοπτική”, η ενεργός συμμετοχή μας στην Ένωση και στην ΟΝΕ, προκειμένου να διευρυνθεί η ευρωπαϊκή συνεργασία, να αντιμετωπιστούν οι ανισορροπίες μεταξύ Βορρά-Νότου, να υπάρξει ένας ενρύτερος σχεδιασμός για την ανάπτυξη σε όλο τον ευρωπαϊκό χώρο.

Δεύτερος βασικός άξονας είναι η διαμόρφωση ενός σχεδίου για τον μεσομακροπρόθεσμο χειρισμό της κρίσης, ώστε να αποκτήσουμε τη δυνατότητα τεκμηριωμένης και στοχευμένης διαπραγματεύσεως, καθώς και βελτίωσης των όρων προσαρμογής.

Προϋπόθεση ουσιαστικών συνομιλιών για την πορεία της χώρας, και αναδιαπραγμάτευσης, είναι να πείσουμε για τη θέληση και τη δυνατότητα προσαρμογής μας, να ανακτήσουμε την εμπιστοσύνη όσων συνεργάζονται μαζί μας, με τις ενέργειές μας και όχι ξανά με υποσχέσεις.

Τρίτη επιδίωξη πρέπει να είναι η αντιμετώπιση των πολλών αιτιών της υστερήσεως της ελληνικής κοινωνίας. Ορισμένα μέτρα που βρίσκονται σε εξέλιξη –ιδιωτικοποιήσεις, απελευθέρωση των αγορών– είναι αναγκαία, αλλά δεν επαρκούν. Ο υπερβολικά εκτεταμένος ρόλος του κράτους και του πλέγματος συλλειτουργίας ειδικών συμφερόντων, κομμάτων και κρατικού μηχανισμού απαιτεί συστηματική αντιμετώπιση, όπως είναι αναγκαία και η ανατροπή της απαξίωσης του πολιτικού συστήματος και της δημόσιας διοίκησης, με το να επιβάλουμε τον εξορθολογισμό των συμπεριφορών, την εξυπηρέτηση του πολί-

τη, την επιδίωξη του κοινού συμφέροντος. Τα συνηθισμένα μέτρα, όπως η αλλαγή του εκλογικού νόμου και η αναθεώρηση του Συντάγματος, που δοκιμάστηκαν επανειλημμένα, δημιουργούν την εντύπωση μεταβολών, αλλά δεν έχουν πετύχει ως τώρα ουσιαστικά αποτελέσματα. Οι υστερήσεις οφείλονται στις νοοτροπίες και στις συμπε-

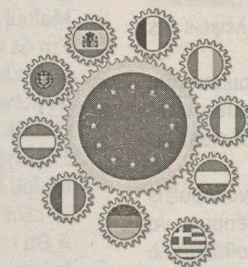
επιδιώκουν την επιστροφή στη δραχμή ή τον περιορισμό του κράτους δικαίου και της δημοκρατικής λειτουργίας της πολιτείας. Η “ευρωπαϊκή προοπτική” και το “δημοκρατικό φρόνημα”, όμως, προϋποθέτουν στήριξη από τους πολίτες. Στήριξη θα υπάρχει μόνο αν εκείνοι έχουν την αίσθηση ότι το κράτος ενδιαφέρεται πραγματικά για την τύχη τους.

Πλαίσιο της όλης προσπάθειας πρέπει να αποτελέσει ένα σχέδιο που θα διευκρινίζει τους βασικούς στόχους, τα μέσα πραγματοποίησής τους, τα πιθανά χρονοδιαγράμματα, και θα προβλέπει τις πιθανές αντιδράσεις και τους τρόπους υπέρβασής τους. Στους βασικούς στόχους συμπεριλαμβάνεται μια συγκεκριμένη αντίληψη για την ανάπτυξη και την παραγωγή στη χώρα, για το κέντρο βάρους των επενδύσεων, αλλά και για τη σταθεροποίηση της οικονομίας, τους περιορισμούς της δημοσιονομικής πολιτικής, τη συγκράτηση των εισοδημάτων, με ταυτόχρονη προσπάθεια μείωσης των ανισοτήτων.

Σχέδια προτείνονται συχνά πυκνά στην Ελλάδα. Ελάχιστες φορές, όμως, η κυβερνητική πολιτική στηρίχθηκε σε μια προμελετημένη και προσεκτικά επεξεργασμένη πορεία. Ο λαϊκισμός και η πελατειακή πολιτική απεχθάνονται τους σχεδιασμούς, γιατί δεσμεύουν και περιορίζουν, δυσκολεύουν το μοίρασμα υποσχέσεων, εξαναγκάζουν σε ειλικρίνεια και αποκαλύπτουν τα πισωγυρίσματα. Ο κατήφορος, που άρχισε το 2004, θα είχε αποφευχθεί αν οι πολιτικές ηγεσίες δεν είχαν ακολουθήσει το μοτίβο της παραδοσιακής ευκαιριακής πολιτικής “τα πάντα για την εξουσία”.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ

Ο εκτροχιασμός

ΠΟΛΙΣ

ριορές, και αυτές πρέπει κατά κύριο λόγο να αντιμετωπιστούν.

Τέλος, βασικό κριτήριο κατά τον προσδιορισμό των στόχων της πολιτικής οφείλει να είναι η κοινωνική δικαιοσύνη. Η προσαρμογή, με τη λιτότητα και την ύφεση, έθιξε σε σημαντικό βαθμό τα στρώματα του πληθυσμού με τα χαμηλότερα εισοδήματα. Την οργή και διαμαρτυρία τους εκμεταλλεύονται όσοι